

Vastaus nuorisovaltuuston aloitteeseen: Lopetetaan KiVa koulu -malliin osallistuminen ja siirrytään Etelä-Karjalan malliin

VD/352/00.02.03.00/2025

KK/TK-P/PK/VT/TK-P/PK/VT/MT

KiVa Koulu on kiusaamisen vastainen toimenpideohjelma. Tämä malli on käytössä vantaalaisissa peruskouluissa, mutta myös laajemmin valtakunnallisesti. Ohjelman tarkoitus on KiVaKoulu.fi:n mukaan: “-- kiusaamisen ehkäiseminen, tehokas puuttuminen kiusaamistilanteisiin ja jatkuva seuranta.” Nuorisovaltuuston kanta on, että KiVa Koulu -malli ei toteuta nykyään tarkoitustaan.

KiVa Koulu kehitettiin vuosina 2006–2009 ja siitä tuli maksullinen oppilaitoksille vuonna 2016. Malli perustuu kolmeen tavoitteeseen, jotka muodostavat ohjelmaan, jonka tarkoitus on ennaltaehkäistä kiusaamista ja vastata siihen sen ilmentyessä. Nuorisovaltuuston aloite keskittyy tavoitteeseen numero kaksi, sillä uskomme sen vaikuttavan negatiivisesti peruskoulujen kykyyn vastata koulukiusaamiseen tehokkaasti ja reilusti.

Kyseisessä tavoitteessa määritellään selvittelykeskustelut, joiden on tarkoitus ratkaista kiusaamistilanne sen tapahduttua. Näissä keskusteluissa paikalla on useimmiten luokanvalvoja, kiusaaja ja kiusattu, mutta KiVa Koulu -mallin mukaan paikalla kuuluisi olla myös KiVa-tiimi. Nämä keskustelut ovat olleet aikaisemmin kritiikin kohteena mallissa. KiVa Koulu on vastannut kritiikkiin ([Yle.fi](https://yle.fi/uutiset/3-912019), 9.1.2019.) toteamalla, että ongelmana näissä keskusteluissa on koulujen heikko osallistuminen ohjelmaan. Nuorisovaltuusto uskoo kuitenkin, että ongelma on itse ohjelmassa.

Muun muassa Helsingin sanomat, Yle ja Vantaan sanomat ovat uutisoineet kiusattujen kokemuksista näissä selvittelykeskusteluissa. Nämä kokemukset ovat ylivoimaisesti kriittisiä. Mallin yleinen tulkinta kouluissa on asettaa kiusaaja ja kiusattu saman pöydän ääreen opettajan täyttäessä lomaketta. Tämä asetelma luo kiusatulle epämukavan ympäristön, jossa hän ei uskalla kertoa tapahtuneesta tai halua keskustella siitä kiusaajansa kanssa. Kiusaajalla on selvä voima asema kiusattua kohtaan, jota hän voi hyväksikäyttää.

Ohjelma ei myöskään tunnusta nykyaikaisen kiusaamisen luonnetta. Malli kehitettiin ennen nettikiusaamisen yleistymistä. Moderni kiusaaminen on keskittyneempää, jossa yhä pienempää joukkoa kiusaa suurempi kiusaajien ryhmä. Kiusaamistapauksissa on myös esiintynyt suhteellisesti useammin seksuaalista väkivaltaa, joka kohdistuu erityisesti entuudestaan kiusattua kohtaan. KiVa Koulu -malli ei kykene reagoimaan näihin muutoksiin.

KiVa Koulu -malli on lisäksi kartuttanut huonoa mainetta oppilaiden keskuudessa. Tämä haittaa kaikkia koulujen kiusaamisen vastaisia toimia, sillä nuoret menettävät luottamuksensa esimerkiksi opettajien kykyyn sovitella kiusaamistilanteita. Journalisti Markus kirjoittaa artikkelissaan ([Vantaan sanomat](https://vantaan.sanomat.fi/koulu/2024/08/12/kiiva-koulu-ei-ole-kiva-koulu-kun-kiusaamistapaukset-lakaistaan-maton-alle-iloisten-saatesanojen-saatelemana/), 12.8.2024. omista kokemuksistaan KiVa Koulu -mallin kanssa. “KiVa-koulu ei ole kiva koulu, kun kiusaamistapaukset lakaistaan maton alle iloisten saatesanojen saattelemana”, kirjoittaa Friman. Kiusaaminen on aina jonkin näköistä väkivaltaa ja juuri siksi siitä on puhuttava sen oikealla nimellä: kouluväkivaltana. KiVa Koulu -malli ei tunnusta tätä tosiasiaa riittävän selvästi eikä puutu ilmiöön tarpeeksi tehokkaasti.

Tämän takia nuorisovaltuusto esittää, että Vantaa lopettaisi KiVa Koulu -malliin osallistumisen peruskouluissa. Ehdotamme, että KiVa koulu – mallin sijaan Vantaa omaksuisi Etelä-Karjalassa kehitetyn

mallin kouluväkivallan käsittelyyn. Mallissa alle 15-vuotiaan lainvastaisesta teosta tehdään aina rikosilmoitus. Tekijä ohjataan moniammatilliseen keskusteluryhmään, johon osallistuvat tekijä lisäksi uhri, molempien huoltajat, poliisi ja nuorten oikeusedustaja. ([HS](#), 2.12.2024.) Suomen suurimmista kaupungeista Vantaalla rikoksia tehdään kouluissa eniten, joten malille olisi tarvetta. Etelä-Karjalassa malli osoitti tehokkuutensa alle vuodessa ([Yle](#), 12.8.2023.) Se onkin saanut laajaa kiitosta muun muassa sen kyvystä ehkäistä väkivallan toistumista ja tukea nuorten käyttäytymismuutosta.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

KiVa Koulu -malli ja Etelä-Karjalan kiusaamisen vastainen malli eivät ole toisiaan poissulkevia, vaan ne voivat täydentää toisiaan tehokkaasti kiusaamisen ehkäisyssä ja siihen puuttumisessa. Molemmilla malleilla on omat vahvuutensa ja ne voivat toimia rinnakkain, tarjoten monipuolisia keinoja kiusaamisen torjumiseksi.

KiVa Koulu -malli on Turun yliopistossa kehitetty kiusaamisen vastainen toimenpideohjelma, joka perustuu laajaan tutkimustietoon ja on osoittautunut erittäin tehokkaaksi kiusaamisen ehkäisyssä. Ohjelman tavoitteina ovat kiusaamisen ehkäiseminen, tehokas puuttuminen kiusaamistilanteisiin ja jatkuva seuranta. KiVa Koulu -malli on käytössä laajasti Suomessa ja kansainvälisesti, ja se on saanut tunnustusta toimivuudestaan. Malli sisältää muun muassa oppitunteja, joissa käsitellään kiusaamista ja sen vaikutuksia, sekä konkreettisia toimintamalleja kiusaamistilanteiden selvittämiseksi. KiVa-koulun mallia tulisi käyttää sellaisenaan. Jos koulu muokkaa mallia niin tämä ei enää toimi yhtä tehokkaasti. Kartoituksemme mukaan KiVa Koulu –malli on käytössä Vantaan perusopetuksessa sellaisenaan tai sovellettuna noin ¼ kouluista.

Etelä-Karjalan kiusaamisen vastainen malli puolestaan keskittyy erityisesti lainvastaisiin tekoihin puuttumiseen kouluissa. Malli sisältää selkeät ohjeet ja toimintatavat, joiden avulla puututaan alle 15-vuotiaiden tekemiin lainvastaisiin tekoihin, kuten kiusaamiseen. Mallissa korostetaan yhteistyötä eri viranomaisten, kuten poliisin ja nuorten oikeusedustajan, kanssa, ja se sisältää myös keskusteluryhmiä, joissa ovat mukana tekijän ja uhrin lisäksi molempien huoltajat. Tämä malli tuo selkeyttä ja vakavuutta kiusaamistilanteisiin puuttumiseen ja varmistaa, että kaikki osapuolet saavat tarvittavaa tukea ja ohjausta. Myös Vantaalla korostetaan moniammatillista yhteistyötä ja huoltajien mukaan ottamista selvittelyn prosessiin.

Vantaan toimenpideohjelma kiusaamisen ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi on kehitetty tukemaan kouluja kiusaamisen ehkäisyssä ja siihen puuttumisessa. Toimenpideohjelma on valtuuston hyväksymä ja otettu Vantaalla käyttöön 2022. Ohjelma sisältää monialaisen yhteistyön vahvistamista, ryhmätasoisien toimenpiteiden kehittämistä ja kiusaamistilanteiden kirjaamista ja seurantaa. Toimenpideohjelmassa ei erikseen ohjata kouluja käyttämään KiVa Koulu –mallia tai mitään muutakaan mallia. Kouluja on ohjeistettu tekemään rikosilmoitus, kun kiusaaminen sisältää rikoksen tunnusmerkit. Lisäksi koulun henkilökunnalla on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus, kun nousee huoli lapsesta tai nuoresta. Kouluilla seurataan myös lain määrittelemiä kurinpitokeinoja ja turvaamistoimenpiteitä. Vantaalla työskentelee Suomen ensimmäinen Kiusaamiseen puuttumisen erityisasiantuntija, joka tukee kouluja pitkittyneiden ja vakavien kiusaamistapausten selvittelyssä. Toimenpideohjelman tavoitteena on luoda turvallinen oppimisympäristö ja varmistaa, että kiusaamiseen puututaan tehokkaasti ja systemaattisesti.

Ennaltaehkäisevään työhön on etenkin viimeisinä vuosina panostettu runsaasti. Vantaan perusopetuksessa on kuluneen vuoden aikana mm. pilotoitu Aseman lapset ry:n K-O – toimintaa [K-O - Kiusaamiseen puuttuva työ - Aseman Lapset ry](#) , joka tulee jatkumaan Vantaalla osana ennaltaehkäisevää työtä myös jatkossa. K-O –toiminta omalta osaltaan auttaa ehkäisemään tilanteiden kärjistymistä ja mahdollisia rikoksia.

Vantaalla kouluilla on toimiva ja matalan kynnyksen yhteistyö ennalta estävän poliisin kanssa. Kouluilla ja poliisilla on yhteisiä toimivia käytänteitä. Poliisin kanssa tehdään yhteistyötä niin ryhmämuotoisten ilmiöiden kuin yksittäisiin oppilaisiin liittyvissä tilanteissa. Poliisit ovat mukana aktiivisesti kouluille suunnatuissa perehdytyksissä, joissa käydään läpi erilaisia tilanteita ja poliisin laatimia ohjeistuksia kouluille. Ennalta estävä poliisi on ohjeistanut kouluja tekemään rikosilmoituksia matalalla kynnyksellä. Toimet varmistavat tasalaatuista ilmoittamista, eli että kaikissa rikoksen tunnusmerkit ylittävissä teoissa rikosilmoitus tehdään matalalla kynnyksellä.

Vantaan kaupungin turvallisuustiimissä työskentelee myös poliisikoordinaattori, jota koulut voivat matalalla kynnyksellä konsultoida erilaisissa tilanteissa. Poliisikoordinaattori ohjeistaa myös kouluja rikosilmoitusprosesseissa ennalta estävän poliisin ohella.

Poliisin kanssa tehtävä yhteistyö on poikkeuksellisen hyvää ja laadukasta Vantaalla ja tämä on koulujen näkökulmasta erittäin positiivinen asia. Vantaalla koulut toimivat vastuullisesti, kun tekevät rikosilmoituksia matalalla kynnyksellä kaikista rikoksen tunnusmerkit ylittävissä teoissa Vuoden 2025 aikana tullaan päivittämään ja jalkauttamaan päivitetty Vantaan toimenpideohjelma kiusaamisen ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi. Päivityksessä hyödynnetään tutkimustietoa ja arviointitietoa ohjelman toteutuksesta ja vaikuttavuudesta. Valtuuston iltakoulussa 13.2.2025 kuultiin kaupungin valtuuston jäseniä osana toimenpideohjelman arviointia. Nuorisovaltuustoa tullaan kuulemaan kevään 2025 aikana osana toimenpideohjelman päivitysprosessia.

Myös opiskeluhuoltosuunnitelma päivitetään ja hyväksytään kevään 2025 aikana ja päivitetty suunnitelma liitteineen otetaan käyttöön kouluilla 1.8.2025 alkaen. Perusopetuksessa on päivitetty myös opiskeluhuoltosuunnitelman liitettä ”Suunnitelma suojata oppilasta väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä”, jossa ohjeistetaan, kuinka ennaltaehkäistään, puututaan ja tehdään yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa väkivallalta-, kiusaamis- ja häirintätapauksissa.

Perusopetus hakee rahoitusta syksyllä 2025 alkavaan opetushallituksen ”Kiusaamisen ja väkivallan ehkäisy ja niihin puuttuminen perusopetuksessa”-hankkeeseen. Hankkeen tavoitteena on kehittää systemaattista ja vaikuttavaa kiusaamisen ja väkivallan vastaista työtä, vahvistaa koulujen henkilöstön osaamista, lisätä oppilaiden ja huoltajien osallisuutta sekä vahvistaa monialaista yhteistyötä. Opetushallitus tukee avustuksen saaneita hankkeita maksuttomalla täydennyskoulutuskokonaisuudella kiusaamisen, syrjinnän, häirinnän ja väkivallan ennaltaehkäisyssä ja puuttumisessa sekä turvallisen toimintakulttuurin rakentamisessa hankekauden aikana. Täydennyskoulutuskokonaisuuden alussa on myös mahdollisuus tutustua jo olemassa oleviin malleihin, kuten esimerkiksi Etelä-Karjalan malliin.

Yhteenvedona voidaan todeta, että KiVa Koulu -malli ja Etelä-Karjalan kiusaamisen vastainen malli voivat toimia rinnakkain ja täydentää toisiaan. KiVa Koulu -malli tarjoaa laajan tutkimusperusteisen lähestymistavan kiusaamisen ehkäisyyn ja siihen puuttumiseen, kun taas Etelä-Karjalan malli tuo selkeyttä ja vakavuutta lainvastaisiin tekoihin puuttumiseen. Vantaan toimenpideohjelma kiusaamisen ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi tukee näitä molempia malleja tarjoamalla monialaisen yhteistyön ja systemaattisen lähestymistavan kiusaamisen ehkäisyyn ja siihen puuttumiseen.

LINKKI: Vantaan toimenpideohjelma kiusaamisen ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi [Kiusaamisen ehkäisy ja puuttuminen | Vantaa](#)

Kaupunginhallitus 7.4.2025 § 15

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään antaa nuorisvaltuustolle toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus.

Päätös:

Päätettiin palauttaa asia valmisteluun.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala täydentää edellistä vastaustaan seuraavasti:

Kaikkien Vantaan koulujen kiusaamiseen puuttumisen työtä raamittaa ja ohjaa [Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen toimenpideohjelma](#). Tätä tarkoittaa lakisääteinen opiskeluhoitosuunnitelman liitteenä oleva suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, häirinnältä ja kiusaamiselta (liite 1), jonka laatii opetuksen järjestäjä. Kaikkien Vantaan koulujen tulee toteuttaa kiusaamisen ehkäisyä ja siihen puuttumista toimenpideohjelman ja suunnitelman mukaisesti.

Toimialatasoisessa toimenpideohjelmassa tai palvelualuekohtaisessa suunnitelmassa ei voida täsmentää jokaisen koulun yksityiskohtaisia toimintakäytänteitä, minkä vuoksi koulut kirjaavat yksikkökohtaiset täsmennykset toteutuksesta toimintasuunnitelmaansa. Koululla voi olla käytössä myös toimenpideohjelmaa ja opiskeluhoitosuunnitelman liitettä konkretisoiva menetelmä/malli. Huhtikuussa -25 yhteisöllisille opiskeluhoitoryhmille toteutetun kyselyn (vastausprosentti 74) perusteella kouluista 30 prosentilla on käytössä Pro-Koulu, 23 prosentilla KiVa koulu ja 47 prosentilla jokin muu menetelmä/malli. Someturva-palvelu on käytössä 3.–9. luokkien oppilailla sekä toisella asteella. Se on anonyymi palvelu, joka auttaa puuttumaan netissä tapahtuvaan kiusaamiseen ja häirintään. Lukumäärätietoa yksittäisen käytössä olevan (esim. KiVa-koulu) mallin mukaisesti käydyistä (tai yleisestikään kiusaamiseen puuttumisen) keskusteluista ei ole kaupungilla kerätty.

Sekä toimenpideohjelma että suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, häirinnältä ja kiusaamiselta ohjaavat puuttumaan tietoon tulleen kiusaamiseen välittömästi. Mikäli alkuselvityksestä käy ilmi, että kyse on kiusaamisesta, selvittää koulun kiusaamiseen puuttumisen tiimi osapuolet ja tapahtumat kuulemalla kaikkia osapuolia erikseen. Kaikista selvittelyistä tehdään koululla kirjaukset, mutta niistä ei ole kerätty lukumäärätietoa. Osapuolten kuuleminen on kuitenkin vain yksi osa toimintaa kiusaamiseen puuttumiseksi. Lisätietoa suunnitelmassa oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, häirinnältä ja kiusaamiselta (liite 1.).

Kiusaamisen jatkuessa tai pahentuessa voi koulu pyytää nimettömän konsultaation kaupungin kiusaamiseen puuttumisen erityisasiantuntijalta. Erityisasiantuntija voi tukea koulua joko konsultaatiolla tai yhteispäätöksessä aluepäällikön kanssa ottaa vastuun selvittelyprosessista. Erityisasiantuntija tai kaupungin K-0-työntekijät selvittelevät tapausta yhteistyössä koulun kanssa. Pitkittyneissä kiusaamistapauksissa seurataan Aseman lasten kehittämää K-0-toimintamallia.

Poliisi on antanut seuraavia ohjeita kouluille kiusaamistilanteisiin: Jos koulun omat keinot eivät riitä kiusaamisen ratkaisemiseksi, voi poliisia konsultoida asiassa muiden ratkaisujen löytämiseksi.

Kiusaaminen voi olla myös rikos tai rikollinen teko, josta voi tehdä rikosilmoituksen. Poliisilla on (myös) velvollisuus kirjata tietoonsa saamansa rikosepäily. Koulukiusaamisen tultua poliisin tietoon, saattaa poliisi viran puolesta laatia asiassa rikosilmoituksen ja asiaa tutkitaan esitutkinnassa. Kiusaamiseksi mielletään runsas joukko tekoja, jotka eivät aina täytä rikoksen tunnusmerkistöä. Teot ovat kuitenkin aina vakavia eikä niitä saa väheksyä. Tällaisia tekoja ovat esim. eristäminen, vähättely, aliarvioiminen, nimittely, yllyttäminen itsemurhaan sekä erilaiset ilmeet, eleet ja merkit, joilla halvennetaan toista. Tällöin puhutaan henkisestä väkivallasta. Mainitut teot vaarantavat lapsen ja nuoren kasvun ja kehityksen ja niistä voidaan lastensuojelulain velvoittamana tehdä lastensuojeluilmoituksen. Henkinen väkivalta voi joissain tapauksissa täyttää rikoslain 21 §:ssä säädetyn pahoinpitelyn tunnusmerkistön.

Tilastoa kouluilla tehdyistä väkivaltatilanteista vuonna 2024 ei ole.

Yhteenvedona voidaan todeta, että Vantaan koulujen kiusaamisen ehkäisy ja siihen puuttuminen perustuvat kattavaan toimenpideohjelmaan ja lakisääteiseen opiskeluhoitosuunnitelmaan. Vantaan koulut toteuttavat kiusaamisen ehkäisyä ja siihen puuttumista toimenpideohjelman ja suunnitelman mukaisesti. Lisäksi käytössä on erilaisia menetelmiä, kuten Pro-Koulu ja KiVA koulu, sekä Someturva-palvelu netissä tapahtuvaan kiusaamiseen puuttumiseksi. Tarvittaessa koulut voivat pyytää apua kaupungin kiusaamiseen puuttumisen erityisasiantuntijalta ja/tai poliisilta.

Kaupunginhallitus 2.6.2025 § 52

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään antaa nuorisovaltuustolle toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Merkittiin, että kaupunginhallitus jätti asiaan seuraavan yhteisen pöytäkirjalausuman:
Vuodesta 2026 alkaen kaupunki kerää lukumäärätiedon yksittäisen käytössä olevan mallin (esim. KiVa koulu) mukaan käydyistä keskusteluista sekä kouluilla olleista väkivaltatilanteista ja tuo ne tiedoksi kasvatuksen ja oppimisen lautakunnalle.

Liitteet:

- Nuorisovaltuuston aloite Lopetetaan KiVa koulu -malliin osallistuminen ja siirrytään Etelä-Karjalan malliin
- Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä
- Haastavien tilanteiden puheeksi ottamisen materiaali

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

opetuspäällikkö Pepita Kaskentaus, puh. +358 40 720 2962, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)
opiskeluhoollon erityisasiantuntija Tiina Kulju-Palo, puh. +358 40 513 7818,
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)